

M. В. Канавець

кандидат наук з державного управління, директор
Центру адаптації державної служби до стандартів Європейського Союзу

РОЛЬ ГРОМАДСЬКОСТІ У ПРОСУВАННІ РЕФОРМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

У статті проаналізовано значення взаємодії влади і громадськості. Узагальнено та систематизовано нормативно-правову базу, форми та результати участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики, просуванні реформи державного управління. Наголошується на значенні активного громадського діалогу під час прийняття нормативно-правових актів.

Ключові слова: державна політика, державне управління, прийняття рішень, реформи, зарубіжний досвід, залучення громадян, консультації з громадськістю, громадська участь, громадські ради, громадське лобіювання, громадський діалог, лобізм.

Постановка проблеми. У сучасний період суспільних трансформацій Україна стала на шлях євроінтеграційних перетворень після підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС (надалі – Угода про асоціацію). У зв'язку з цим реформування багатьох сфер діяльності суспільства є актуальним та нагальним і потребує узгодження цих змін із громадськістю, що є необхідною складовою демократизації цього процесу. Модель державного управління, яка була спрямована на державний інтерес, має змінюватися на модель публічного управління, спрямовану на інтереси суспільства.

Відмінність державної політики від публічної полягає у механізмах її вироблення. Публічна політика заснована на механізмах публічного узгодження інтересів заінтересованих сторін, це політика органів публічного управління, яка спрямована на досягнення суспільно значущих цілей та вирішення суспільно важливих задач. Водночас державна політика зорієнтована на забезпечення «державного інтересу», «корпоративного інтересу» або «приватного інтересу» [1, с. 191].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання відкритості влади досліджували такі зарубіжні та вітчизняні науковці: С. Маріарті, Л. Кортленд, І. Сен-дідж, В. Фрайбургер, В. Малиновський, В. Бебик, Е. Ромат, К. Мельникова, С. Ря-

занова, М. Свірі, Е. Афонін, О. Бабінова, І. Василенко, Ю. Габермас, Н. Гудима, Д. Гунін, І. Жаровська, В. Мельниченко, І. Ібрагімова, В. Комаровський, С. Телешун, Є. Тихомирова та ін. Проблеми публічної політики та управління, розвитку громадянського суспільства і взаємодії влади з громадськістю на вітчизняному просторі досліджують С. Телешун, С. Ситник, О. Пухкал, І. Рейтерович, Ю. Сурмін, О. Крутій. Серед іноземних учених, які займаються проблемами публічного управління та політики, є такі: К. Абу Асі, К. Беглер, Л. Фолк, Д. Фіоріно, Б. Харі, С. Джершенсон. Проблемами громадянської і політичної компетентності займаються Р. Даль, Х. Мюнклер, В. Шахрай, Л. Снігур, Ю. Ірхін.

Триває процес удосконалення моделі державного устрою України, побудови нових принципів взаємовідносин органів державної влади і між собою, і з інститутами громадянського суспільства. Побудова демократичного суспільства та подальший розвиток його різних інститутів передбачає прагнення громадян впливати на державну політику. Налагоджена взаємодія між органами державної влади і громадянами, а також практика контролю громадськості над діяльністю органів влади належить до ознак розвинutoї демократичної системи. Це актуалізує потребу активізації громадського діалогу, що додає гнучкості діям органів влади та сприяє акцентованому їх орієнтуванню на першо-

чергові потреби суспільства та держави під час прийняття нормативно-правових актів [27].

Виходячи з цього, метою статті визначено дослідження ролі громадськості у просуванні реформи державного управління, ефективних процедур участі громадськості під час формування та реалізації державної політики.

Виклад основного матеріалу. Сучасний етап України як держави та українського суспільства характеризується глибокими трансформаційними й інституціональними змінами. Державні органи повинні пристосовуватися до цих змін. Адаптація до швидко змінюваних потреб суспільства і держави виходить за рамки країн із перехідною економікою і є проблемою, яка нині обговорюється в усій Європі.

Одну з останніх змін можна охарактеризувати як більш рівноправні взаємовідносини між державними органами і громадськістю. Сучасне демократичне управління трансформувало ролі як держави, так і громадськості. Громадськість не є пасивною і за умови здійснення державної влади [26; 27; 31], а розглядається як актив; громадськості надається місце як активному члену, партнеру, який може зробити свій внесок у загальний добробут. Її внесок, співробітництво і участь заохочуються і затребувані як необхідна умова для демократичного й ефективного управління, а також для економічного розвитку. У цьому контексті адміністративне прийняття рішень і надання державних послуг необхідно вдосконалити. Це включає нове місце для таких цінностей, як прозорість, простота і ясність, участь, оперативність і «орієнтованість на громадян» під час діяльності. Вони визначають взаємовідносини як більш «горизонтальні» [26; 30].

Поточні процеси реформування державного управління в усіх країнах Східного партнерства дають добру можливість, щоб відобразити цю «горизонтальність» і змінити діалог із громадськістю. Відповідно до частини другої статті 11 Договору про Європейський Союз [6], яка вимагає «в інститутах підтримувати відкритий, прозорий і регулярний діалог із представницькими асоціаціями та громадянським суспільством», діалог із громадськістю

призведе до більш правильних рішень, поліпшення розробки політики і більш ефективного управління, що реагує на потреби громадян, і водночас використовує увесь особистісний потенціал [26; 27; 29].

Коли необхідні реформи й обмежені людські ресурси, як це має місце в більшості країн Східного партнерства, то весь потенціал суспільства повинен бути використаний. Але це можна зробити тільки шляхом прозорого керівництва і державного управління – відкритого не тільки для зовнішнього контролю, а й зовнішньої підтримки [27; 28; 32].

У ЄС практика консультацій із громадськістю у процесі прийняття рішень була обов'язковою після прийняття Амстердамської угоди у 1997 р. Вона вимагала від Європейської комісії проводити широкі консультації та публікувати проекти документів для їх обговорення зацікавленими сторонами. Це сприяло прийняттю основних принципів громадських консультацій для гарантування того, що всі зацікавлені сторони зможуть висловити свій погляд і пропозиції стосовно законодавчих ініціатив [1, с. 249–250; 26].

Сучасні державні органи більшості держав світу дійшли висновку, що ефективність діяльності їхніх структур безпосередньо залежить від потреб, очікувань, думок і настроїв громадян. Позитивний досвід у цьому здобуло чимало країн. Наприклад, уряд Данії у процесі розроблення, погодження й ухвалення рішень контактує із понад 100 неурядовими організаціями.

Цікавий досвід взаємин «влада – громадськість» має Велика Британія. Їх регулює, зокрема, Кодекс практики консультацій уряду, який містить декілька критеріїв.

1. Під час розроблення певної стратегії консультації з письмовим опитуванням представників громадянського суспільства повинні проводитись упродовж усієї роботи над документом. Після визначення відповідних зацікавлених осіб і тих, для кого таке розроблення може мати наслідки, з цими групами встановлюється контакт, їх залучають уже на ранніх етапах. Ідеється про письмово засвідчені думки та побажання громадськості. Щоправда, у процесі опрацювання важливих державних документів застосовують й інші

методи, зокрема зустрічі, веб-форуми, соціальні дослідження, цільові групи.

2. Чітке визначення пропозиції, характеру запитань, термінів консультацій. Громадянам треба пояснити, що саме у стратегії можна змінити, наслідки, котрі матиме неприйняття потрібного документа.

3. Доступність і зрозумілість процесу консультацій. Для цього рекомендується використовувати не лише паперові носії, а й Інтернет, оскільки електронні засоби значно спрощують отримання відповідей.

4. Обов'язковість повідомити громадянам про результати консультацій та їхній вплив на політику. Міністерства повинні здійснювати моніторинг ефективності консультацій. Кожен міністр персонально відповідає за здійснення політики у сфері зв'язків із громадськістю. За незадовільної оцінки її існує ймовірність утрати посади.

5. Процес консультацій може завершуватись оцінкою ефекту регулювання. Отже, громадянам варто пояснити переваги чи ризики, пов'язані з їхньою пропозицією, запропонувати альтернативні варіанти [7, с. 14; 26].

На Конференції міжнародних неурядових організацій Ради Європи 1 жовтня 2009 р. був прийнятий Кодекс участі громадськості, який визначив для учасників демократичних процесів правила, що були сформовані з конкретного практичного досвіду діалогу і співпраці між неурядовими організаціями й органами державної влади. Мета такої діяльності полягає у полегшенні їхньої взаємодії та ширшому залученні громадян до демократичних процесів на місцевому, регіональному і національному рівнях. Кодекс визначає рівні участі неурядових організацій на різних етапах процесу прийняття політичного рішення (інформація, консультація, діалог та партнерство) й етапи ухвалення політичного рішення [26].

Право на об'єднання є одним з основних прав людини, адже забезпечує функціонування інституту громадянського суспільства. Вперше це право в незалежній Україні було закріплено Законом України «Про об'єднання громадян» № 2460-XII від 16 червня 1992 р. Із розвитком суспільних відносин цей Закон був визнаний таким, що не відповідає сучасним вимо-

гам і європейським стандартам. З 1 січня 2013 року набув чинності Закон України «Про громадські об'єднання» № 4572-VI від 22 березня 2012 р.

Згідно зі статтею 1 цього Закону громадське об'єднання визначається як «добровільне об'єднання фізичних осіб та/або юридичних осіб приватного права для здійснення та захисту прав і свобод, задоволення суспільних, зокрема економічних, соціальних, культурних, екологічних, та інших інтересів». Отже, громадські об'єднання є певними спільнотами, що мають за мету спільними зусиллями захищати права і свободи, забезпечувати задоволення суспільно необхідних інтересів.

Відповідно до Закону організаційно-правовими формами громадського об'єднання є громадська організація та громадська спілка. Згідно з вимогами статті 1 громадська організація – це громадське об'єднання, засновниками та членами (учасниками) якого є фізичні особи; громадська спілка також визначається як громадське об'єднання, але її засновниками є саме юридичні особи приватного права, а членами можуть бути як юридичні особи приватного права, так і фізичні особи. Отже, основні відмінності між формами громадського об'єднання полягають у вимогах щодо засновників та членства.

Слід відзначити також, що в Україні частково створені інституціональні умови для розвитку такого виду громадської діяльності, як громадська ініціатива. Громадська ініціатива – це діяльність окремої особи чи спільноти громадян із чиненням впливу на прийняття політичних рішень (наприклад, для залучення публічної влади до вирішення деяких проблем). Звичайні засоби громадської ініціативи – це налагодження контактів із політиками і чиновниками, публічні звернення, демонстрації, страйки, утворення груп тиску (лобі) і рухів. У деяких державах, наприклад, у Латвії затверджено законодавчий механізм, який зобов'язує парламент розглядати проект, на підтримку якого висловлюється достатня кількість громадян, що підтверджують це своїми підписами; аналогічний механізм представлений у проекті конституційної угоди Європейського Союзу. Відповідає англомовному терміну *civic initiative*.

В Україні громадську ініціативу нормативно підтримують Конституція, Закони України «Про політичні партії в Україні», «Про громадські об'єднання», «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону», «Про внесення змін до Закону України «Про звернення громадян» щодо електронного звернення та електронної петиції» тощо. Натомість потребує додопрацювання та подальшого ухвалення законопроект «Про громадський контроль» (реєстр. № 2737-1 від 13 травня 2015 р.), який би дозволив еволюціонувати громадським ініціативам у форму соціальних інститутів [4; 9; 11; 13; 25; 26].

Після Революції гідності громадські організації в Україні зростають і чисельно, і якісно. За інформацією Державної служби статистики України, на кінець 2015 р. зареєстровано 67 911 громадських організацій (з них 22 185 – керівних органів і 45 726 – відокремлених підрозділів) [5, с. 10].

Будучи структурованими групами, об'єднаними за визначеними їхніми учасниками прагненнями й устремліннями, громадські організації спроможні забезпечувати активне залучення громадянського суспільства до різних сфер діяльності інститутів влади [11; 13; 26]. За таких умов діяльність громадських організацій відкриває можливості належного і своєчасного задоволення потреб суспільства внаслідок відповідного впливу на управлінську діяльність держави й інститутів місцевого самоврядування.

Упродовж останніх років ухвалено низку важливих рішень про участь громадян у формуванні та реалізації державної політики: Президент України підписав Укази «Про сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні» та «Питання Координаційної ради сприяння розвитку громадянського суспільства», якими затверджено Національну стратегію сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2016–2020 рр., створено Координаційну раду громадянського суспільства, призначено її склад. Проведено перше засідання Координаційної ради. Також внесено зміни до Порядку проведення консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики щодо актуальних проблем державного і

соціально-економічного життя, здійснення громадської експертизи діяльності міністерств та інших центральних відомств; зміни до Типового положення, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 996 від 3 листопада 2010 р., що визначає механізм функціонування при центральних, регіональних та місцевих органах виконавчої влади ефективного інструменту співпраці – громадських рад [22; 23; 24, с. 11].

Саме недержавні громадські організації здатні забезпечувати постійний вплив громадян на діяльність державних органів й інститутів місцевого самоврядування. Громадянське суспільство користується досить високою суспільною довірою. Зокрема, за даними дослідженій громадської думки, проведених соціологічною службою Центру Разумкова 18–23 листопада 2016 р., волонтерським організаціям довіряло майже 66% громадян, а громадським організаціям – майже 52%. Було опитано 2 018 респондентів віком від 18 років у всіх регіонах України, за винятком Криму та окупованих територій Донецької та Луганської областей. Теоретична похибка вибірки не перевищує 2,3% [18; 22; 23; 24, с. 10–11].

Багато з них уже можуть стати і стають повноцінними та рівноправними партнерами влади у розв’язанні багатьох проблем, зокрема державного і місцевого значення. Організації громадянського суспільства, їх коаліції, ініціативи (найбільш відома – Реанімаційний пакет реформ), окремі недержавні експерти часто залучаються до підготовки різних нормативно-правових документів (проекти законів, указів, розпоряджень тощо).

Зокрема, під час підготовки Закону України «Про державну службу» № 889-VIII від 10 грудня 2015 р. та Стратегії реформування державного управління України на 2016–2020 роки експерти ЄС працювали досить тісно з експертами з організацій громадянського суспільства, що входили до складу Експертно-консультативної ради з питань реформування державної служби при Національному агентстві України з питань державної служби (надалі – НАДС), створеної наказом НАДС № 145 від 17 вересня 2014 р., та Громадської ради при НАДС, сформованої 10 бе-

резня 2016 р. під час установчих зборів. Серед таких організацій громадянського суспільства були громадянська платформа «Нова країна», громадська ініціатива «Реанімаційний пакет реформ», Центр політико-правових реформ, благодійний фонд «Творчий центр ТЦК» тощо. Ці ж організації увійшли до складу Координаційної ради з питань реформування державного управління, утвореної постановою Кабінету Міністрів України № 335 від 18 травня 2016 р.

Ця спільна робота була потужним фактором у просуванні законопроекту про державну службу, ухваленню якого чинили шалений опір. Наприклад, у соціальних мережах прийняття законопроекту підтримали сотні активістів. А під Верховною Радою України проходила акція «Тисни! № 2490». Громадські активісти закликали народних депутатів підтримати законопроект [2; 8; 10; 15; 17; 19].

Розроблення проекту Стратегії реформування державного управління України на 2016–2020 роки координував Секретаріат Кабінету Міністрів України. З середини 2015 року в тісній співпраці з іншими зацікавленими органами, включаючи Мінекономрозвитку, Мінфін, Мін'юст, НАДС, проект Стратегії після первинної консультації з експертами програми SIGMA та іншими експертами ЄС розроблявся й активно обговорювався в робочих групах, які містили представників усіх залучених центральних органів державного управління, народних депутатів України, а також представників громадянського суспільства. Крім того, постійно підтримувався діалог з експертами ЄС з питань державного управління. Перший опрацьований проект Стратегії був опублікований у серпні 2015 р. на урядовому порталі в рамках процедури громадських обговорень. Після цього проект був додатково розглянутий представниками громадянського суспільства, міжнародними експертами, основними зацікавленими сторонами.

У квітні 2016 р. під керівництвом Віце-прем'єр-міністра з питань європейської і євроатлантичної інтеграції України проект Стратегії був істотно доопрацьований за участю всіх сторін, представників громадянського суспільства та Дорадчої групи

ЄС. Дорадча група ЄС, яка була сформована за сприяння Представництва ЄС в Україні та Європейської Комісії для підтримки Кабінету Міністрів України у розробленні Стратегії, складалася з європейських експертів високого рівня у сфері державного управління. Доопрацьований проект Стратегії був позитивно оцінений експертами, схвалений на засіданні Координаційної ради з питань реформування державного управління та розпорядженням Кабінету Міністрів України № 474-р від 24 червня 2016 р. [2; 8; 10; 15; 17; 19].

Громадські експерти й активісти брали участь у роботі конкурсних комісій (зокрема, у складі Комісії з питань вищого корпусу державної служби під час відбору кандидатів на посади державних секретарів, керівників державної служби, кандидатів на зайняття вакантних посад державної служби категорії «А»). [22; 23; 24, с. 10–11].

Громадський сектор в Україні перетворюється на компетентну ланку між державою та громадянином. Під час ухвалення всіх політичних рішень, що стосуються найширшого загалу, обов'язково враховуватимуться позиції громадських організацій, експертного середовища, громадська думка. У такий спосіб вітчизняне суспільство отримає європейські важелі на формування, реалізацію і коригування державної політики, моніторинг її управління в життя, що повністю відповідає принципам і практикам демократичного урядування [21, с. 5; 24].

Систематична взаємодія активних громадських організацій з органами державного управління та інститутами місцевого самоврядування утворює постійну і різnobічну комунікацію між владою й громадянами, забезпечує зворотній зв'язок, а через нього – налагоджені канали й отримання управлінцями своєчасних реакцій суспільства на дії або бездіяльність влади, що становить важливий стимул її вдосконалення [13; 26]. Залучення громадських організацій до діяльності влади і суспільний контроль за нею формує активну, зацікавлену позицію громадян, створює відчуття причетності до процесів управлінської діяльності на регіональному, місцевому і національному рівнях. Це

формує культуру відкритості і прозорості в діяльності органів влади та державних службовців, сприяє гармонізації відносин між тими, хто здійснює управлінську діяльність, і тими, хто отримує й оплачує управлінські послуги держави.

Тривале, успішне становлення вимогливої і взаємовідповідальної системи такої співпраці сформує партнерство державних інституцій, органів місцевого самоврядування й осередків громадянського суспільства на демократичних засадах, додасть владі необхідної публічності, прозорості, забезпечить її управлінську ефективність і легітимність.

Висновки і пропозиції. Отже, взаємодія інститутів громадянського суспільства з державними органами є основою сучасної системи комунікації під час формування та реалізації державної політики, має значний потенціал сприяння розвитку системи державного управління в Україні на демократичних засадах.

Мета діалогу влади й громадськості – чітко визначати перспективи їхньої взаємодії та втілювати у формі конкретних завдань і зобов'язань, зрозумілих і здійснених, виконання яких можна і треба оцінювати. Мета не може зводитися лише до узгодження майбутнього проекту з громадськістю, вона повинна засвідчувати, наскільки цей проект реально відповідає інтересам громадськості [20].

Якісне розв'язання завдань щодо створення системи зворотного зв'язку і залучення до активного діалогу з державними органами громадських організацій і активних громадян можливе лише за відповідного кадрового забезпечення. Необхідні спеціалісти – модератори, здатні організовувати конструктивний і результативний діалог, забезпечувати взаєморозуміння сторін з огляду на наявні значні відмінності у природі та функціях учасників взаємодії, зокрема в організації діяльності, способах і формах активності, мотивації до співпраці [3].

Постійний обмін інформацією між урядом, інститутами громадянського суспільства та широким загалом сприятиме визначеню пріоритетів соціально-економічного розвитку, накопиченню соціального капіталу, який підвищить інноваційну спроможність держави.

Узагальнюючи, можна сказати, що темами подальших досліджень дотримання принципів прозорості та відкритості державними органами під час формування та реалізації державної політики можуть стати: розробка нових механізмів залучення громадян до прийняття рішень і критеріїв оцінки реалізації таких заходів відповідними державними органами, а також норм відповідальності за її невиконання або неналежне виконання.

Список використаної літератури:

1. Береза А.В. Реформування публічної влади: сучасні концепції та політична практика : [монографія] / А.В. Береза. – К. : Логос, 2012. – 360 с.
2. Виговський М. Спецагенти змін / М. Виговський // Економічна правда. – 2015. – 25 листопада. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.epravda.com.ua/columns/2015/11/25/569208/>.
3. Висоцька О.М. Удосконалення діалогу органів влади і громадськості на регіональному рівні / О.М. Висоцька // Державне управління: теорія та практика. – 2012. – № 2. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Dutp_2012_2_37.pdf.
4. Гавкалова Н.Л. Взаємодія органів публічної влади та інститутів громадянського суспільства / Н.Л. Гавкалова, М.В. Грузд // Актуальні проблеми економіки. – 2014. – № 10. – С. 281–290. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/ape_2014_10_38.
5. Діяльність громадських об'єднань в Україні у 2015 році: статистичний бюллетень // Державна служба статистики України. – 2016. – 100 с. – С. 10. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publpolit_u.htm.
6. Договір про Європейський Союз від 7 лютого 1992 р. (Treaty on European Union) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_029, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:12012M/TXT>.
7. До прозорості через публічні консультації та комунікацію // Урядовий кур'єр. – 2012. – 24 жовтня. – № 194 (4838). – С. 14. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ukurier.gov.ua/uk/articles/do-prozorosti-cherez-publichni-konsultaciyi-ta-kom/>.

8. Дотиснули. Рада прийняла новий закон про держслужбу // Новое время. – 2015. – 10 грудня. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://nv.ua/ukr/ukraine/politics/dotisnuli-rada-prijnjala-novij-zakon-pro-derzhsluzhbu-85071.html>.
9. Жильнікова Н.Д. Види громадських об'єднань в Україні / Н.Д. Жильнікова // Порівняльно-аналітичне право. – 2014. – № 3. – С. 51–53. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.pap.in.ua/3_2014/15.pdf.
10. Законопроект про держслужбу як «особистий Майдан» – засідання IPTAC // USAID. Програма Рада. – 2015. – 30 вересня. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://radaprogram.org/radanews/zakonoproekt-pro-derzhsluzhbu-yak-osobystyy-maydan-zasidannya-iptac>.
11. Ірха К. Громадянські ініціативи як чинники розвитку громадянського суспільства України / К. Ірха // Освіта регіону. – 2013. – № 3. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://social-science.com.ua/article/1195>.
12. Круглашов А.М. Громадські ради як комунікатор між владою та організованою громадськістю: регіональний досвід і потенціал розвитку / А.М. Круглашов [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.dif.org.ua/ua/commentaries/expert_opinion/anatolii-kruglashov/grtencial-rozvitku.htm.
13. Кушніренко О.Г. Види лобістської діяльності: питання теорії та позитивної практики / О.Г. Кушніренко, О.В. Дяглів // Державне будівництво та місцеве самоврядування. – 2009. – Вип. 17. – С. 107–117.
14. Любимов А.П. Формирование лоббистских правоотношений в российском обществе. Конституционно-правовое исследование : дис. ... докт. юрид. наук / А.П. Любимов. – М. : РГБ, 2003. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://diss.rsl.ru/diss/03/0659/030659031.pdf>.
15. Новий закон про держслужбу: величі зарплати, заборони і особливі вимоги до чиновників // Сьогодні. – 2015. – 26 листопада. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ukr.segodnya.ua/politics/pnews/kakimi-budut-novye-chinovniki-bolshie-zarplaty-zapety-i-osobyе-trebovaniya-670626.html>.
16. Пархоменко Н. Форми діалогу інститутів громадянського суспільства і держави (окремі аспекти) / Н. Пархоменко // Історико-правовий часопис. – 2015. – № 1. – С. 8–13. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/iphch_2015_1_4.
17. Природні союзники: як співпрацюють Євросоюз та український громадський секто́р // ЄС в Україні: новини співпраці – 2016. – 29 лютого. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://euukrainescoop.net/2016/02/29/cso/>.
18. Рудовська С.І. Ефективність реформ в Україні через призму громадської думки / С.І. Рудовська // Держава та регіони. – 2016. – № 2 (54). – С. 89–94. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://pa.stateandregions.zp.ua/archive/2_2016/19.pdf.
19. Сорока С. Реформа державного управління: як це має бути, і як відбувається в Україні / Сергій Сорока // Українська правда. – 2016. – 10 лютого. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.pravda.com.ua/columns/2016/02/10/7098384/>.
20. Сурмін Ю. Концептуальні основи створення системи взаємодії органів державної влади із суб'єктами громадянського суспільства в контексті інтеграційних процесів / Ю. Сурмін // Євроатлантична інформація. – 2006. – № 2 (8). – С. 29–35.
21. Толкованов В. Суспільний запит на демократичне урядування / В. Толкованов // Урядовий кур'єр. – 2012. – 24 жовтня. – № 194 (4838). – С. 5.
22. Україна 2014–2015: доляючи виклики (аналітичні оцінки) // Центр Разумкова. – 2014. – 56 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://old.razumkov.org.ua/upload/Pidsumky_2014_2015_A4_fnl.pdf.
23. Україна 2015–2016: випробування реформами (аналітичні оцінки) // Центр Разумкова. – 2015. – 90 с. – С. 15–16. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://razumkov.org.ua/uploads/article/2015-2016_Pidsumky.pdf.
24. Україна 2016–2017: ознаки прогресу та симптоми розчарування (аналітичні оцінки) // Центр Разумкова. – 2016. – 94 с. – С. 10–11. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://razumkov.org.ua/uploads/article/2016-2017_Pidsumky.pdf.
25. Федоренко В. Запровадження інституту лобіювання в Україні: законотворчі та державно-управлінські аспекти / В. Федоренко // Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. – 2010. – № 1. – С. 205–213.
26. Хома Н. Громадське лобіювання: зміст, можливості впливу, перспективи розвитку в Україні / Н. Хома // Вісник Львівського університету. Серія «Філософсько-політологічні студії». – 2014. – Вип. 5. – С. 86–94. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/politology/article/viewFile/2754/2830>.

Канавец М. В. Роль общественности в продвижении реформы государственного управления

В статье проанализировано значение взаимодействия власти и общественности. Обобщены и систематизированы нормативно-правовая база, формы и результаты участия общественности в формировании и реализации государственной политики, продвижении реформы государственного управления. Отмечается значение активного общественного диалога при принятии нормативно-правовых актов.

Ключевые слова: государственная политика, государственное управление, принятие решений, реформы, зарубежный опыт, привлечение граждан, консультации с общественностью, общественное участие, общественные советы, общественное лоббирование, общественный диалог, лоббизм.

Kanavets M. The role of the public in the promotion of public administration reform

The article analyzed the importance of cooperation between the authorities and the public. Summarized and systematized legal framework, forms and results of public participation in the formulation and implementation of public policy, promotion public administration reform. Highlighted the importance of an active social dialogue in development and approval of normative legal acts.

Key words: public policy, public administration, decision-making, reform, foreign experience, involvement of citizens, public consultation, public participation, public councils, public advocacy, public dialogue, lobbying.